

El darrer confí de la Terra

Des dels Andes fins a l'Atlàntic s'estén la Patagònia argentina, una regió inhòspita d'una gran riquesa faunística.

Quan un parla de la Patagònia, observa en els seus interlocutors un somriure de complicitat com volent dir: "¡Ah, sí! ¡Aquella regió inhòspita i perduda en els confins de la terra!". Però són pocs els que realment la coneixen. Certament és un lloc molt llunyà, però aquells que han tingut l'ocasió de sentir-la, no han pogut escapar a la seva captivació. Així ens ho recorden les paraules

de l'escriptor francès Blaise Cendrars, el qual hi va viure molts anys: "Il n'y a plus que la Patagonie, la Patagonie, qui convienne à ma tristesse...".

L'origen del mot Patagònia el trobem en els membres de l'expedició de Magallanes (1519-1522), els quals anomenaren els components d'una de les tribus araucanes, els tehuelches, patagons. Aquesta referència als seus grans

peus, sembla, té el seu origen en el fet que els esclots que portaven deixaven petjades gegants.

La Patagònia argentina s'estén des dels Andes fins a l'Atlàntic i la limiten, al nord, els rius Neuquen i Negro i al sud, l'Estret de Magallanes. Les províncies que conformen aquesta extensa regió de 770.000 km. són: Neuquen, Rio Negro, Chubut i Santa Cruz. La que avui ens ocupa

és la del Chubut i en especial un accident geogràfic amb una importància faunística reconeguda arreu del món: la Península de Valdés.

La contaminació produïda per la massiva industrialització i l'agitació de les grans ciutats fan que l'home contemporani busqui, cada vegada més, el contacte amb la natura i la soledat i magnificència de paratges llunyans. Soledat i magnificència que

Punta Loma és una de les *loberías* permanents on es troben durant tot l'any agrupacions de lleons marins o llops marins, que és com allí els anomenen.

pocs llocs en el món conserven com la Patagònia.

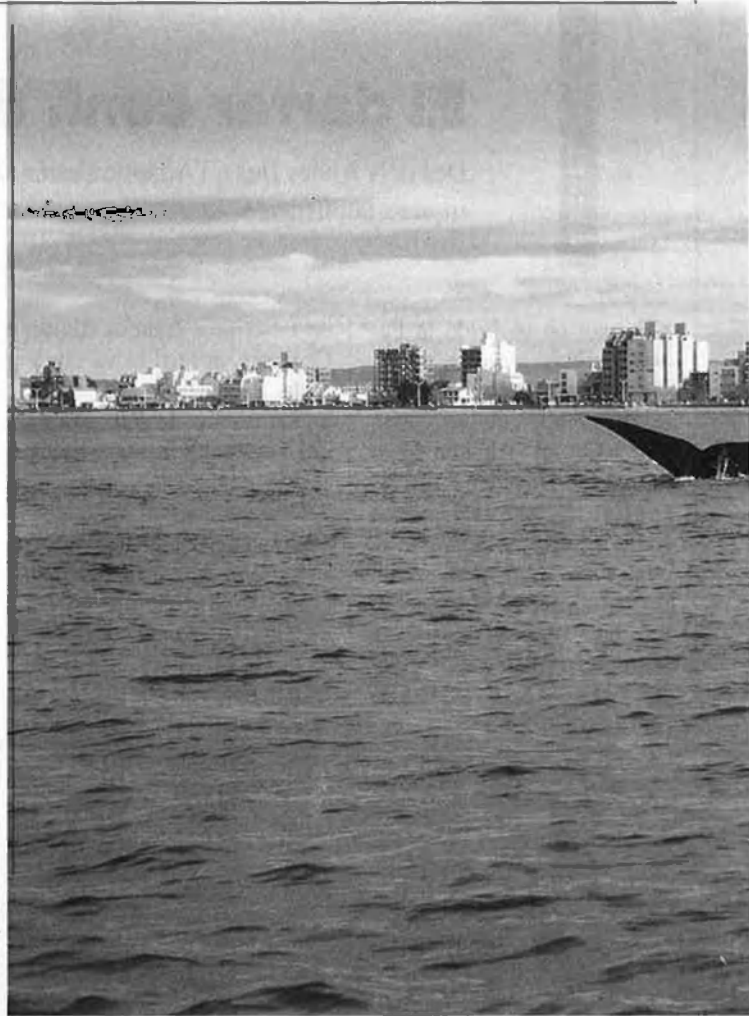
Península Valdés ha esdevingut tradicionalment una regió dependent de l'economia ramadera ovina per la producció de llana, amb una concentració aproximada de 120.000 caps de bestiar distribuïts pels 3.623 km. de la seva superfície. No obstant, a començament de segle, la transitòria explotació de sal provinent de les seves salines va donar lloc al naixement de l'única població: Puerto Piràmide, nom degut a una formació natural que recorda aquelles enigmàtiques construccions antigues. Es reconeix la creació d'aquesta població l'any 1900 i ha passat quasi un segle sense altres modificacions.

Les salines Grandes i Chica de Península Valdés situades, en una notòria depressió, que oscil·la entre els 10 i els 40 m sota el nivell del mar,

proporcionen amb l'explotació una etapa florent a la península. Però aquesta explotació, per diversos motius, va acabar l'any 1914. Actualment a penes si queda algun vestigi d'aquella frustrada activitat. Però, així com el final de l'explotació salinera va marcar l'estancament d'aquell florent Puerto Piràmide, la naturalesa de la qual està envoltat el va traure, alguns anys després, de la inactivitat.

Península Valdés és un dels pocs santuaris faunístics que encara avui dia no ha estat irreversiblement perjudicat per l'acció de l'home. Si bé és cert que l'activitat turística podria afectar les comunitats d'animals que es retroben tots els anys en les tranquil·les costes, les normatives vigents per a la protecció faunística n'impedeixen, amb èxit, el possible deteriorament.

Tots els anys s'hi donen

Dades útils

Com arribar: Hi han viatges organitzats, els quals inclouen Patagònia i Terra del Foc, per quasi totes les majoristes de turisme. Unitivi, per exemple, ofereix *tours* amb tot inclòs per 300.000 pts. Per als més aventurers hi ha la possibilitat d'utilitzar qualsevol vol regular a Buenos Aires i després comprar un paquet de 4 a 8 vols de cabotatge amb molts bons preus. S'ha de tenir en compte que la Patagònia té uns 3.000 km de llarg, la qual cosa fa desaconsellable el transport terrestre, si no és que es disposa de força temps.

Allotjament: La infraestructura hotelera argentina és bona i extensa. Hi ha control oficial dels serveis i de les categories. Les dues ciutats més importants pròximes a Península Valdés i amb aeroport propi, són Puerto Madryn i Trelew. Malgrat tot, és aconsellable acostar-se a Puerto Piràmide, ja dins de la península, per poder disfrutar del plaer de sentir-se perdut en el temps.

Divises: La moneda oficial és l'austral. A causa de la superinflació que hi ha en aquest país, la cotització del dolar és molt variable, en qualsevol cas és desaconsellable

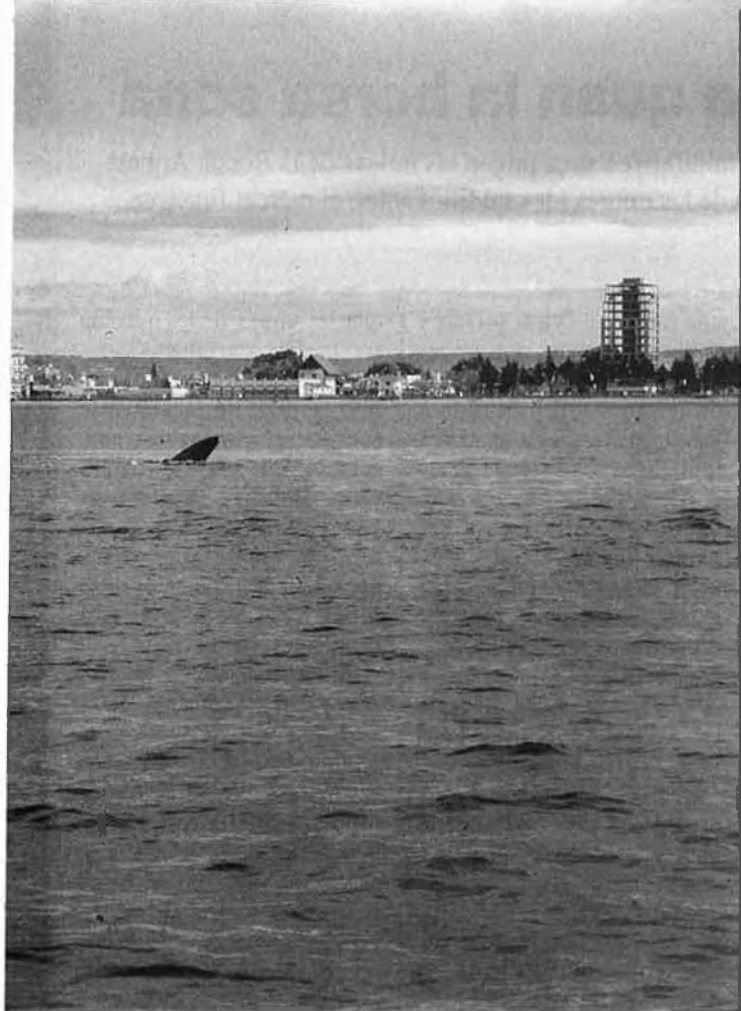
canviar en els bancs, perquè *habitualment* ofereixen els canvis més baixos. Per la mateixa raó, és millor no portar xecs de viatge. **Excursions:** Tant a Puerto Madryn com a Trelew hi ha moltes agències de turisme amb les quals es poden fer les excursions més importants per veure animals. Sempre queda la possibilitat de llogar un cotxe i anar-hi amb més independència. No podem deixar d'esmentar el servei d'interpretació faunística que ofereixen, des del passat mes de novembre, dues biòlogues catalanes, que amb les seves explicacions (acompanyades de material fotogràfic) ajuden a conèixer millor tots aquells animals que el turista no està acostumat a veure.

Gastronomia: Menjar a l'Argentina és bo i barat. La carn de bou té fama mundial. El peix no té tradició, i no és fàcil de trobar. Sí que ens podem adonar assaborint els excel·lents vins, com també el bon marisc.

Altres informacions: Per a qualsevol altra informació, la Direcció de Turismo Nacional d'Argentina té uns bons serveis. L'adreça és: Av. Santa Fe, 883, Capital Federal 1059, Buenos Aires, Argentina. A més, en

totes les capitals de província hi ha oficines d'informació local.

lloc importants concentracions de grans mamífers com els elefants i lleons marins i les enigmàtiques balenes, sense oblidar aquelles simpàtiques aus que són els pingüins i les sempre presents orques. L'atracció principal d'aquesta petita península immergida en plena Patagònia és, sens dubte, l'espectacular arribada, a principis de juliol, de la balena franca del sud, espècie que habita els mars de l'hemisferi sud i que en època de reproducció es concentra en àrees molt concretes, com les tranquil·les i cristal·lines aigües (sovint tenen una visibilitat de 30 m. de fondària) del Golfo Nuevo i San José, compresos en la particular conformació de la península.

Aquesta balena es caracteritza per posseir unes estranyes callositats, concentrades especialment en la zona del cap, i que no s'observen en la resta de cetacis. Consisteixen en grans taques blanquinoses amb la superfície rugosa, on creixen alguns pèls, i que alberguen crustacis i ectoparàsits que sembla que no perjudiquen l'animal. Mitjançant aquestes *callositats* els científics que estudien les poblacions d'aquests gegants del mar, són capaços de diferenciar cada individu ja que la situació i la forma són característics de cada exemplar, a l'igual que les nostres empremtes. Fins ara se n'han identificat i posat nom a 600 exemplars en les aigües que banyen Península Valdés, un 20% de la població mundial.

Des de juliol i fins a desembre se les pot veure realitzant tot d'un plegat espectaculars exercicis de galanteig com donar salts, xipollejar amb les aletes i traure durant llargues estones les immenses cues fora de l'aigua. També es pot ser testimoni del fort instint maternal que

tenen les femelles envers les cries, cries que mesuren, en nàixer, quasi 6 m de longitud (els adults fan una mitjana de 16 m), i amb una mica de sort és possible trobar alguna cria blanca, la raresa de la qual atrau l'atenció de tots.

Aquest sorprenedor espectacle es pot disfrutar des de les mateixes platges, però també hi ha un servei de barques que ofereixen la possibilitat d'apropar-nos a aquests enigmàtics animals, i a un preu realment assequible.

Recorrent les platges de la península també podem ensopegar amb els bigarrats harems dels lleons marins, els quals són protagonistes de lluites ferotges especialment en època de zel, entre novembre i febrer, no obstant això hi ha *loberías* permanents com la de Punta Loma, situada tan sols a 12 km de Pto. Madryn, la ciutat més pròxima a la península.

I si tot això no fos prou interessant, trobem a Península Valdés, l'únic assentament continental d'elefants marins del sud, animals característics per l'imponent trompa que llueixen els mascles adults, especialment quan s'enfaden. Són veritables focs, realment són les focs més grans que existeixen: un mascle pot arribar a pesar 3.500 kg i mesurar 6 m. Tampoc hem d'oblidar els simpàtics pingüins, que amb la divertida forma de caminar ens fan riure a tots plegats. L'espècie que en trobem aquí és el pingüí de Magallanes.

Finalitzem, així, un breu recorregut per uns paratges que pel que tenen d'insòlits i serens, però al mateix temps plens de vida, captiven fins i tot les ànimes més endurides dels nostres temps.

Text i fotos:
Pilar Güell

